

فیلم‌شناخت ایران (فیلم‌شناسی سینمای ایران ۱۳۵۷-۱۳۰۹)

عباس بهارلو

نشر قطره، ۱۳۸۴

موارد، فراتر از اطلاعاتی می‌داند که در عنوان بندی فیلم‌ها درج شده است و اطلاعاتی را ثبت کرده که از وثوق آنها اطمینان داشته است.

– تقریباً کلیه فیلم‌های ثبت شده در کتاب در قطع ۳۵ میلی متری و ناطق و سیاه و سفید هستند و در نتیجه از تکرار اندازه‌ی قطع فیلم‌ها و سیاه و سفید و ناطق بودن آنها پرهیز شده و تنها در مواردی که فیلم‌ها قطع شانزده میلی متری داشته یا صامت و رنگی بوده‌اند این مشخصات ارائه شده‌اند:

– در خلاصه کردن داستان فیلم‌ها، هدف نخستین بیان طرح و نقشه‌ی کلی داستان بوده است و البته در شرح خلاصه داستان همه‌ی اجزای فیلم نامه – موارد فرعی – مورد نظر نبوده است.

– موضوع صفحه بندی کتاب – تنظیم مشخصات و ملاحظات و عکس‌ها و فیلم‌ها - حکایت از دشواری کار می‌دهد.

– در عنوان بندی اکثر فیلم‌ها، نام بازیگران به ویژه بازیگران نقش دوم و سوم و سایر عوامل با اسم کوچک یا شهرت به تنهایی آمده است. نگارنده تلاش کرده است نام کامل آدم‌ها را ثبت کند.

– برای استفاده از فهرست اعلام شماره مدخلی به هر فیلم اختصاص داده شده است. شماره یا شماره‌های مقابل هر نام (فیلم یا اشخاص که بنا به سمت تفکیک شده‌اند) در فهرست اعلام میزان حضور و فعالیت هر شخص را در فیلم‌ها مشخص می‌کند.

– در مورد انگشت شماری، پس از نام پاره‌ای از اشخاص داخل دو قلاب [ ] نام دیگری آمده است که یا در مورد سهم و نقش آن دو در فیلم روایت‌های مختلفی وجود داشته یا آن نام در دوره‌های مختلف و در عنوان بندی فیلم‌های دیگر به دو شکل ضبط و ثبت شده است.

کتاب حاضر، در واقع ویرایش جدید مجموعه‌ای است که چند جلد آن، به تدریج از سال ۱۳۷۱ انتشار یافته است. این کتاب می‌توانست به روش «فرهنگ»‌های رایج که از شناسنامه‌ی فیلم‌ها فقط به ذکر چهار پنج مورد اصلی بسنده می‌کنند تهیه شود؛ اما از لحاظ محدودیت‌هایی که این شیوه «فرهنگ نویی» دارد لازم بود که این مجموعه از بعضی جنبه‌ها خارق عادت باشد، مثلاً همه‌ی مشخصاتی که در ابتدای حلقه اول و آخر فیلم‌ها ثبت است استنساخ و درج شوند. به این دلیل ساده که همه‌ی این اطلاعات جزو شناسنامه‌ی فیلم هستند و برای ثبت در تاریخ سینمای ایران و استفاده در پژوهش‌های متنوع و خاص‌تر، مثل پژوهش درباره‌ی صدا برداران، تدوین‌گران، دستیاران کارگردانان و فیلم‌برداران، منشی‌های صحنه، فعالان لابراتوارها، عکاس‌ها و نظایر آنها، دیر یا زود، به کار خواهند آمد.

بهارلو جهت تکمیل فهرست کامل مشخصات و ملاحظات فیلم‌های سینمای ایران، کار تدارک این مجموعه را از سال ۱۳۶۷ آغاز کرد. وی برای استخراج شناسنامه‌ی هر فیلم از روی عنوان بندی حلقه‌ی اول و آخر فیلم و خلاصه‌ای از داستان، فهرستی از فیلم‌هایی که از سال ۱۳۰۹ در سینماهای تهران به نمایش عمومی درآمده و حتی فهرست دیگری از فیلم‌های بسیاری که ساخته شده اما هیچ‌گاه به نمایش عمومی درنیامده بودند، تهیه کرد. دیدن و یادداشت برداری از مشخصات و ملاحظات فیلم‌های موجود در فیلمخانه ملی ایران، و هم‌چنین تماشای فیلم‌هایی که بر نوار مغناطیسی ضبط و شماره‌ی آنها قابل توجه بود گام‌های بعدی‌ای بود که در حین پژوهش‌های دیگر انجام شد.

بهارلو اطلاعات ثبت شده در کتاب را، در بسیاری